

FUNDACIÓ PRIVADA ARNAU MIR DE TOST

MEMÒRIA D'ACTIVITATS 2018

ÍNDEX

LA FUNDACIÓ.....	3
ACTIVITATS REALITZADES DURANT L'ANY 2018.....	5
RECOMPTE DE PARTICIPANTS ACTIVITATS 2018.....	9
PROJECTES EN CURS 2018/2019.....	10
PROJECTES 2019.....	12
ACTIVITATS POSPOSADES.....	14
ALTRES INTERVENCIONS/COL·LABORACIONS.....	16

LA FUNDACIÓ

La Fundació Privada Arnau Mir de Tost neix l'any 2009 de la mà d'un grup de persones amb un vincle especial amb la vall d'Àger, que tenen la voluntat d'impulsar, protegir i difondre el patrimoni històric, cultural i natural d'aquest territori. Un territori que, arran de les característiques socials i geogràfiques pròpies de les zones rurals de muntanya, experimenta una situació acusada de replegament demogràfic i econòmic però que a nivell patrimonial revela una riquesa excepcional.

A la vall d'Àger, i com a conseqüència d'un feble procés d'urbanització, gran part del patrimoni històric (arquitectònic, cultural i immaterial) s'ha conservat fins als nostres dies, mantenint els seus trets genuïns. Si hom es fixa, podrà observar la petjada del passat fossilitzada en el paisatge: des de l'època antiga, quan hi construïren una extraordinària via romana, fins al conjunt de cabanes agrícoles que esquitxen els camps, passant per la xarxa de castells i fortificacions medievals... vestigis que requereixen d'estudi i interpretació per a entendre la realitat històrica i, en conseqüència, el present. No és menys valuosa la fauna i flora de l'entorn, d'una acusada riquesa i varietat. En aquest sentit, s'ha de vetllar per protegir-la i per establir pautes d'ús de l'entorn que permetin l'equilibri dels ecosistemes. De manera paral·lela, el Montsec ha rebut diversos reconeixements per la transcendència de les seves característiques morfològiques i ambientals. Gràcies als condicionants meteorològics, així com a la baixa afectació de la contaminació lumínica, el territori ha obtingut el certificat de Reserva i Destinació Turística Starlight. Així mateix, i degut a la importància de les característiques geològiques del terreny, la zona del Montsec s'ha incorporat recentment a la Xarxa de Geoparcs Mundials de la UNESCO.

És primordial, doncs, que en matèria de custòdia del patrimoni entitats com la Fundació despleguin la seva tasca, en paral·lel i en col·laboració amb l'administració i amb la resta del teixit social.

Fins a dia d'avui, la Fundació ha realitzat activitats molt variades en els àmbits de la investigació, la conservació i la difusió del patrimoni cultural i natural. Jornades històriques i conferències, presentacions literàries, exposicions, investigacions o campanyes d'excavació arqueològica, es troben entre les seves accions quotidianes.

En paral·lel a la gestió i l'impuls d'aquestes activitats, apareixen successivament nous projectes que requereixen i reben l'esforç de les diverses persones que formen la Fundació. Les següents pàgines les dedicarem a fer balanç de les diferents activitats que s'han portat a terme al llarg del 2018, d'aquelles que es troben en curs i de les que, tot i estar contemplades, s'han desestimat per diferents motius.

ACTIVITATS REALITZADES DURANT L'ANY 2018

TROBADES, PRESENTACIONS I CONFERÈNCIES

El dia 24 de març, al local social de l'Ajuntament d'Àger, va tenir lloc la **xerrada-presentació** *Sixena damunt la taula*. Durant la jornada es van presentar els llibres de F. Canosa, *Sixena, la croada de la memòria*, i de Carme Bernabé, *Del Museu Diocesà al Museu de Lleida. Formació i legitimitat del seu patrimoni artístic*. Seguidament es va dur a terme un debat, que va estar moderat pel professor Francesc Fité, i on es va comptar amb la participació dels propis autors i del director del Museu de Lleida, Diocesà i Comarcal, Joan Giralt.

El dia 7 d'abril, al local social de l'Ajuntament d'Àger, va tenir lloc la **presentació** del llibre de Joan Obiols, *Viatge universal pel Pirineu*, a càrrec del Sr. Xavier Navarro i del propi autor.

El dissabte 16 de juny es va celebrar a l'Aula Didàctica d'Isona i Conca Dellà la XI **Trobada** de Centres d'Estudis de Lleida, la Franja, Aran i Andorra, organitzada per la CCEPC, l'Institut Ramon Muntaner i el Centre d'Estudis d'Isona i Conca Dellà amb la col·laboració d'aquests centres, l'Institut d'Estudis Ilerdencs i la Diputació de Lleida. En representació de la Fundació hi va assistir el president de la Fundació Francesc Fité, participant activament amb la presentació de la Fundació i

de les activitats que realitza.

El dia 8 de setembre, el president de la Fundació Francesc Fité va participar en una **conferència** on va parlar sobre l'abat Llorenç Peris i la seva vinculació amb la Règola. Aquest acte va estar organitzat per l'Associació La Coma de La Règola.

El dia 20 d'octubre, amb motiu de la inauguració de les obres de restauració de l'església de Sant Pere d'Orrit (Pallars Jussà), el president de la Fundació Francesc Fité va impartir una **xerrada** on va introduir el públic assistent en l'arquitectura i la història d'aquest edifici i de l'àrea circumdant.

JORNADA D'ESTUDIS HISTÒRICS

VIII Jornada d'Estudis Històrics: segle XVI

Sol·licitant: Fundació Arnau Mir de Tost

Gestió i execució: Cristina Masvidal i Francesc Fité

Dates execució: 3 de juliol de 2018

El dia 3 de juliol va tenir lloc la VIII **Jornada d'Estudis Històrics** de la Vall d'Àger, organitzada per la Fundació, que enguany va estar dedicada al segle XVI. En aquesta, un conjunt d'especialistes en època moderna va impartir diverses conferències al llarg de la sessió matinal, i el professor Francesc Fité va fer una intervenció sobre Llorenç Peris. A la tarda es van realitzar visites comentades a la vila i a la Col·legiata de Sant Pere d'Àger.

PROJECTE RECERCA

Excavació Santa Coloma d'Àger (Curs de formació – Arqueologia de la Mort) / Jornada de portes obertes de laboratori.

Sol·licitant: Jesús Brufal Sucarrat – UdL

Gestió i execució: Universitat de Lleida

Dates realització: segona quinzena de juliol de 2018

Del dia 16 al 27 de juliol es va dur a terme una **Jornada Científica** d'arqueologia funerària, al jaciment de Santa Coloma d'Àger. L'activitat va ser organitzada pel Grup de Recerca Consolidat en Estudis Medievals, Espai, Poder i Cultura, de la Universitat de Lleida, amb la col·laboració de la Universitat de Lleida i la Fundació Arnau Mir de Tost.

JORNADES EUROPEES DE PATRIMONI 2018

Participació a les JEP18

Sol·licitant: Fundació Arnau Mir de Tost

Gestió i execució: Joan Josep Carmona i Cristina Masvidal

Dates de realització: 13 i 14 d'octubre del 2018

Els dies 13 i 14 d'octubre van tenir lloc les **Jornades Europees** de Patrimoni, on l'Ajuntament d'Àger i la Fundació es van sumar a l'acte col·laborant i organitzant diverses activitats. El dissabte al matí va tenir lloc una jornada de neteja del pou de gel. Els treballs realitzats van constatar que per poder adequar l'interior del pou seran necessàries diverses fases de neteja, degut a la ingent acumulació de sediments. Durant la tarda, a la sala d'actes de l'Ajuntament,

va tenir lloc la conferència «Retaules del segle XVI a la Vall d'Àger», impartida per Alberto Velasco, del Museu de Lleida. Les jornades van cloure el diumenge al matí, amb una sessió de portes obertes a la Col·legiata de Sant Pere d'Àger.

RECOMPTE DE PARTICIPANTS ACTIVITATS 2018

- **Taula rodona/debat «Sixena damunt la taula»** - 40 persones – On es van presentar les obres «Sixena, la croada de la memòria», de F Canosa i «Del Museu Diocesà al Museu de Lleida. Formació i legitimitat del seu patrimoni artístic», de C. Berlabè. Les presentacions van anar a càrrec del professor F. Fité. En el debat hi van participar els propis autors i J. Giralt, director del Museu de Lleida, Diocesà i Comarcal. - *El dia 24 de març del 2018.*
- **Presentació «Viatge universal pel Pirineu»** - 25 persones – a càrrec d'en mossèn Xavier Navarro i amb la participació del propi autor, Joan Obiols. A Àger. *El dia 7 d'abril del 2018.*
- **VIII Jornades d'Història i Estudis Històrics 2018** - 40 persones - Enguany es va assolir un nombre de públic major al de l'any anterior.
- **Excavació al jaciment de Santa Coloma d'Àger** - 86 persones (es contempla la participació de 50 persones a l'excavació, 6 arqueòlegs i 30 persones a la xerrada prèvia.) - *Del dia 16 al 27 de juliol del 2018.*
- **Conferència sobre l'Abat Llorenç Peris i la Règola** - 15 persones - Impartida pel professor Francesc Fité, a la Règola. *El dia 8 de setembre del 2018.*
- **JEP 2018** – 250 persones (es contempen les següents activitats al llarg del cap de setmana: neteja pou de gel, xerrada «Retaules del segle XVI a la Vall d'Àger», impartida per Alberto Velasco, del Museu de Lleida i jornada de portes obertes al conjunt monumental de Sant Pere d'Àger) – *Els dies 13 i 14 d'octubre del 2018.*
- **Conferència sobre la història i l'arquitectura de Sant Pere d'Orrit:** 20 persones – A càrrec del professor F. Fité, amb motiu de la finalització de les obres de restauració de l'església. L'acte va tenir lloc a l'exterior del propi edifici. *El dia 20 d'octubre del 2018.*

TOTAL: 476 persones

PROJECTES EN CURS 2018/2019

Durant l'any 2018 s'han iniciat un seguit de projectes que, per la seva naturalesa, encara no han finalitzat i es troben en curs. Seguidament es farà esment de cadascun d'ells:

PROJECTE DE CATALOGACIÓ FOTOGRÀFICA DEL FONS DE L'AJUNTAMENT D'ÀGER

Aquest projecte pretén la recuperació del fons fotogràfic de l'ajuntament d'Àger, a partir de la seva digitalització i de la realització d'un inventari.

Es tracta d'un projecte en curs, del qual s'ha procedit a la fase de digitalització. S'han digitalitzat un total de 664 imatges, en major part còpia dels originals. Encara resten digitalitzar diversos negatius i els informes que, amb motiu d'una exposició anterior, l'Ajuntament va redactar.

A hores d'ara s'està realitzant la catalogació de les fotografies a partir de l'elaboració d'una base de dades.

El projecte estava pensat per a executar-se durant el darrer trimestre del 2018. Per diversos motius, l'inici del projecte s'ha posposat i s'ha demanat una pròrroga de 3 mesos a la institució que proporciona la subvenció.

Arxiu fotogràfic Ajuntament Àger

Sol·licitant: Fundació Arnau Mir de Tost

Gestió i execució: Cristina Masvidal i Laura Egea

Dates d'execució: setembre-desembre 2018 – prorrogat 3 mesos

PROJECTE DIFUSIÓ PATRIMONI NATURAL I CULTURAL

Aquest projecte pretén la publicació de fulletons de divulgació del patrimoni natural i cultural del Montsec i la Vall d'Àger.

A dia d'avui, s'està executant un fulletó sobre els castells i fortificacions medievals de la vall. S'està realitzant el disseny i la maquetació del fulletó. Un cop dissenyat, l'Institut d'Estudis Ilerdencs s'encarregarà de la impressió dels exemplars. Es preveu la seva finalització abans de l'estiu del 2019.

Tríptic castells i fortificacions medievals

Sol·licitant: Fundació Arnau Mir de Tost

Gestió i execució: Joan Vinyoles, Cristina Masvidal i Francesc Fité

PROJECTE DE CONSERVACIÓ I RESTAURACIÓ DE LES CAMPANES DE SANT VICENÇ D'ÀGER

Aquest projecte pretén la recuperació del patrimoni festiu i cultural d'Àger a través de la seva tradició campanera. El projecte s'estructura en base a diferents àmbits d'actuació (el de la recerca, a partir de l'inventari de les campanes existents; el de la recuperació, a través del treball de restauració de les peces conservades; i el de la difusió, a través de la creació d'activitats adreçades al públic escolar i general).

Actualment, el projecte es troba en fase inicial, s'ha redactat una breu memòria i s'està procedint a la catalogació de les campanes. De cara a una possible intervenció de restauració, es contempla l'anàlisi i avaluació del material recollit, per part de grups d'experts en la matèria. S'han fet contactes previs amb el Sr. Xavier Orriols, la Sra. Paquita Roig i en Daniel Vilarrubias, tots tres experts en musicologia i en campaneria, amb la voluntat de redactar d'una memòria que permeti obtenir el finançament necessari per a la restauració de les peces.

Les campanes de Sant Vicenç d'Àger. Estudi, recuperació i divulgació del patrimoni festiu i cultural.

Gestió i execució: Esther Inglada, Joan Josep Carmona, Xavier Navarro, Pere Borrell

Data d'execució: Darrer trimestre del 2018. Data fi de projecte: indeterminada.

PROJECTES 2019

PROJECTE ANDREU FARRAN. L'ESCOLA RURAL AHIR I AVUI.

Durant els darrers mesos de l'any 2018 se li ha donat cos a un projecte que s'havia iniciat en col·laboració amb l'escola Andreu Farran ara fa uns anys. El projecte en sí abraça un doble objectiu: d'una banda, encetar un treball de recerca entorn el desenvolupament de l'escolarització a la Vall d'Àger, centrant l'interès en la persona d'Andreu Farran i en les característiques de l'escola en les zones rurals. De l'altra, desenvolupar un seguit de recursos pedagògics de caràcter divulgatiu amb la finalitat de donar a conèixer el valor patrimonial de l'escola rural, així com la figura d'aquest important personatge.

Degut a la complexitat de les accions projectades, s'ha valorat dividir-lo en diverses fases; una primera dedicada a la recerca, i una altra dedicada a la creació de materials didàctics i de difusió.

Andreu Farran. L'escola rural ahir i avui (Fase I)

Sol·licitant: Fundació Arnau Mir de Tost, AMPA Andreu Farran

Gestió i execució: Esther Inglada

Data d'execució: A partir del segon trimestre del 2019 i fins a final d'any

PROJECTE CONSERVACIÓ I RESTAURACIÓ DEL FONS DE PERGAMINS DE L'ARXIU CAPITULAR DE SANT PERE D'ÀGER

Aquest projecte pretén la restauració del conjunt de 698 pergamins que forma l'Arxiu Jaume Caresmar d'Àger.

Malgrat la importància del conjunt documental, dels informes tècnics i de la proposta tècnica que es va presentar, al projecte li ha estat denegada la subvenció del Departament de Cultura de la Generalitat, imprescindible per a poder fer front a la restauració.

A hores d'ara, s'ha fet un recull de tota la informació disponible i s'estan realitzant diverses reunions de cara a sol·licitar de nou la subvenció aquest proper any 2019.

Restauració pergamins Àger, Fase I

Sol·licitant: Ajuntament Àger

Gestió i execució: Francesc Fité i Fundació Bosch Gimpera (UB) – Conveni amb FAMT

Dates d'execució: juny-desembre 2018 – (posposat per a l'any 2019)

IX JORNADA D'ESTUDIS HISTÒRICS

Enguany s'ha programat una nova Jornada d'Estudis Històrics que es realitzarà durant l'estiu del 2019. Enguany la temàtica triada és el bandolerisme i s'ha instat un conjunt d'especialistes a desenvolupar diverses conferències.

Tot i que el projecte està en curs i s'està acabant de confirmar la participació dels conferenciants, de cara a finançar aquesta jornada es compta amb la subvenció, un any més, de l'Institut Ramon Muntaner.

L'organització es portarà a terme conjuntament amb en Lluís Obiols i Perarnau, historiador, President de l'Institut d'Estudis de l'Alt Urgell i Arxiver municipal de la Seu d'Urgell, especialista en el tema del bandolerisme, i Anna Esteve Florensa, tècnica de l'arxiu Diocesà de Lleida i cap de la Biblioteca del Seminari Diocesà de Lleida.

IX Jornada d'Estudis Històrics:

Sol·licitant: Fundació Arnau Mir de Tost

Gestió i execució: Lluís Obiols, Anna Esteve, Cristina Masvidal i Francesc Fité

Dates execució: 3 de juliol de 2018

ACTIVITATS POSPOSADES

EXPOSICIÓ DE LA MARE DE DÉU DE PEDRA

Exposició al voltant de Pedra donat que ha aparegut una reproducció de la talla de la Mare de Déu, adquirida per Francesc Fité, que serà donada a la parròquia. La idea és la d'exposar la Mare de Déu, a la que li cal una petita restauració que correrà a càrrec de Ramon Solé, i també les fotografies que es conservin del santuari, després i abans de la destrucció de la Mare de Déu durant la Guerra Civil. L'exposició podria contenir restes de l'original i s'aprofitaria a fer una crida per a recuperar-ne algun fragment que pugui estar a mans de particulars. Es demanarà un estendard que hi havia a Sant Vicenç i una peanya per exposar la figura.

Aquesta activitat s'ha posposat degut a la falta de temps disponible per a poder emprendre el projecte. Es valora la possibilitat de realitzar-la durant l'any 2019.

Exposició al voltant del santuari Marià de Pedra

Gestió i execució: Francesc Fité, Ramon Solé, Cristina Masvidal i Joan Vinyoles

Dates: Fira d'Àger / Sala d'actes de l'ajuntament (Posposat)

PROJECTE PLA DIRECTOR DE DESENVOLUPAMENT I GESTIÓ DE LES VISITES GUIADES A ÀGER

Aquest projecte planteja el desplegament d'un pla de gestió i desenvolupament de visites guiades al municipi d'Àger, de caràcter integral, a partir de la incorporació de nous espais patrimonials visitables a la vila, i la creació d'itineraris diversos, que funcioni en conjunció amb les visites ja existents. El projecte es formula per mitjà d'un conveni de col·laboració a través de la cooperació entre les diverses entitats interessades: l'Ajuntament d'Àger, la Parròquia i la pròpia Fundació Arnau Mir de Tost.

S'ha procedit a la redacció de la memòria del Pla Director i també al conveni de Col·laboració. S'han desenvolupat els tràmits de revisió i acceptació de les condicions per part de la Parròquia d'Àger i del Bisbat de Lleida.

A principis del 2019 s'ha presentat oficialment tota la documentació a l'ajuntament d'Àger.

El projecte no ha estat acceptat, però s'està intentant arribar a un acord amb l'ajuntament.

Si finalment l'ajuntament no vol participar en la gestió conjunta, es planteja l'opció de modificar el projecte i realitzar visites guiades en conveni de col·laboració amb el Bisbat de Lleida. Si és així, es procedirà a la sol·licitud de la subvenció del Pràcticum Odisseu, impulsada per la Direcció General de Desenvolupament Rural del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació (DARP) i la Direcció General de Joventut del Departament d'Affers Socials i Famílies. Aquesta subvenció permetrà la incorporació d'estudiants universitaris en règim de pràctiques remunerades, per a la realització de visites guiades.

Gestió de les visites guiades a Àger

Sol·licitant: Fundació Arnau Mir de Tost

Gestió i execució: Xavier Navarro, Cristina Masvidal, Esther Inglada

Dates d'execució: A partir de la primavera del 2019

ALTRES INTERVENCIONS/COL·LABORACIONS

Al 2018 s'ha col·laborat en el manteniment de l'església parroquial de Corçà i de l'ermita de Pedra, finançant part de les obres d'arranjament.

D'altra banda, s'ha procedit a la demanda de prestació de serveis a temps parcial d'una empresària individual, per a la realització de tasques administratives i de seguiment de projectes. Per aquest motiu, s'ha signat un Contracte de Serveis, amb vigència d'un any, a comptar a partir de l'octubre del 2018.